ΤΑ ΚΡΥΦΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΥ

Τὸ μυστήριο τοῦ θανάτου τοῦ Ἰνφάντου τῆς Ἱσπανίας. Τὸν ἐδολοφόνησε ὁ πατέρας του ; Τὸ μαρτύριό του στὴ φυλακή. Ἡ πολυφαγία του. Ἀπόπειρες αὐτοκτονίας. Ἕνα βαθὺ καὶ σκοτεινὸ μυστήριο. Τί ἀποκαλύπτουν οἱ τάφοι. Ὁ σκελετὸς τοῦ Δὸν Κάρλου. Ἐκαρατομήθη ;... Τὸ μυστήριον ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ σκοτεινόν.

Στὸ περασμένο φύλλο τοῦ «*Μπουκέτου*» ἐξιστορώντας τὴν περίεργη κ' ἐνδιαφέρουσα ζωή τοῦ Δὸν Κάρλου, τοῦ γυιοῦ τοῦ Φιλίππου Β' καὶ διαδόχου τοῦ Ἱσπανικοῦ θρόνου, σταματήσαμε τὴν ἀφήγησή μας στὸ σημεῖο ὅπου ὁ πατέρας του τὸν ἔκλεισε σ' ἕνα φρενοκομεῖο μὲ τὴν πρόφαση πὼς ἦταν ἐπικίνδυνος τρελλός. Φαίνεται ὅμως πὼς ἡ κυρία ἀφορμὴ ποὺ ἔσπρωξε τὸ Φίλιππο νὰ πνίξῃ μέσα του κάθε πατρικὸ αἴσθημα καὶ νὰ κάνῃ τὴν ἀπάνθρωπη αὐτὴ πράξη, ἦτανε ὄχι τόσο τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὸ παιδί του καὶ γιὰ τὸ κακὸ ὄνομα ποὺ θἄβγαζε ἡ δυναστεία, ὅσο ἡ ζήλεια του, ἡ ἐρωτική του ἀντιζηλία. Ὁ Φίλιππος εἶχε τὴν ἰδέα πὼς ὁ Δὸν Κάρλος βρισκότανε σ' ἐρωτικὲς σχέσεις μὲ τὴ δεύτερη γυναίκα του τὴ βασίλισσα Ἐλισάβετ. Καί, γιὰ νὰ τοὺς χωρίσῃ, διέταξε νὰ κλείσουν τὸ Δὸν Κάρλο σ' ἕνα φρενοκομεῖο, μὲ τὴν πρόφαση ποὺ εἴδαμε παραπάνω. Ἡ Ἐλισάβετ καὶ ὁ Δὸν Κάρλος, ὁ πρόγονός της, ἤτανε περίπου τῆς ἰδίας ἡλικίας.

Ἐξάλλου ὁ ξαφνικὸς θάνατός της, ποὺ ἀκολούθησε τὴν ἰδία σχεδὸν ἐποχὴ τὸ μαρτυρικὸ θάνατο τοῦ Δὸν Κάρλου, ***ἔκανε ὅλη τὴν Εὐρώπη νὰ πιστέψῃ πὼς ὁ Φίλιππος τοὺς σκότωσε καὶ τοὺς δύο ἀπ' τὴ ζήλεια του,*** ὅπως λέει καὶ ὁ Βολταῖρος.

Τὴν ὑπόνοια αὐτὴ τὴν ἐνισχύει τὸ ἑξῆς γεγονός. Ὅταν ἡ γιαγιὰ τοῦ Δὸν Κάρλου, ἡ Αἰκατερίνη τῆς Πορτογαλλίας, ζήτησε ἀπ' τὸ Φίλιππο πληροφορίες γιὰ τὸ μυστηριώδη θάνατο τοῦ ἐγγονοῦ της, ὁ βασιλεὺς τῆς ἀπήντησε :

— «***Τὴν ἀπόφασι νὰ κλείσω τὸ γυιό μου στὸ φρενοκομεῖο δὲν τὴν ἔλαβα γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσω γιὰ κανένα του σοβαρὸ παράπτωμα, οὔτε καὶ γιὰ νὰ γλυτώσω τὴν ἀκολουθία του ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποὺ διέτρεχε κάνοντας παρέα μ' ἕναν τρελλό. Ὄχι : ἄλλοι εἶνε οἱ λόγοι ποὺ μ' ἀνάγκασαν νὰ τὸ κάνω αὐτό...***»

Μὰ ὁ Φίλιππος ἀπέφυγε νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους αὐτούς Καὶ ἡ σιωπή του αὐτὴ ἐστάθηκε ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς κυκλοφορίας πολλῶν θρύλων καὶ πολλῶν διαδόσεων. Πρῶτος ὁ ὕπουγὸς του Ἀντώνιος Περὲθ ἐξέφρασε τὴν ὑπόνοια ὅτι ὁ Φίλιππος δηλητηρίασε τὸν γυιό του. «***Διέταξε,*** λέει ὁ Περὲθ γράφοντας σὲ κάποιο φίλο του, ***νὰ χύνουν κάθε μέρα στὸ φαΐ τοῦ διαδόχου καὶ λίγο δηλητήριο, εἰς τρόπον ὥστε ὁ νέος νὰ πεθάνῃ μέσα σὲ τέσσερες μῆνες, χωρὶς νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ καταλάβῃ τὴν αἰτία τοῦ θανάτου του***».

Ὁ Δὸν Κάρλος

Ἡ ἀλήθεια τώρα εἶνε πὼς ὁ Περὲθ αὐτὸς εἶχε προσωπικὰ μὲ τὸ Φίλιππο καὶ ἤθελε ἴσως νὰ τὸν κατηγορήσῃ γιὰ δολοφόνο. Τὸ περίεργο ὅμως εἶνε ἐπίσης πὼς καὶ οἱ πρεσβευταὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Βενετίας, στὴν ἀναφορά τους πρὸς τὰς Κυβερνήσεις των, ἐτόνιζαν ἰδιαιτέρως τὴν ἀπίστευτη διάδοση ποὺ κυκλοφοροῦσε τότε σ' ὅλην τὴν Ἱσπανία, ὅτι δηλαδὴ ὁ Φίλιππος δηλητηρίασε τὸν γυιό του, καθὼς καὶ τὴν ἄλλη φήμη, τὴν τρομερώτερη : πὼς μόνος του μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, στραγγάλισε τὸ διάδοχό του !...

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῶν διαδόσεων αὐτῶν, τὸ γεγονὸς εἶνε πὼς ὁ Δὸν Κάρλος λίγον καιρὸ ὕστερα ἀπὸ τὴ φυλάκισή του στὸν πύργο ποὺ χρησίμευε γιὰ φρενοκομεῖο, κατελήφθη ἀπὸ δυνατοὺς καὶ συχνοὺς ἐμετούς. Οἱ γιατροὶ δὲν ἤξεραν ποῦ νὰ ἀποδώσουν αὐτὸ καὶ οὔτε μποροῦσαν νὰ ἐξετάσουν τὰ φαγητὰ τοῦ διαδόχου, ἐπειδὴ τὰ ἔφταιχναν μυστικά, στὰ ἰδιαίτερα διαμερίσματα τοῦ βασιλέως. Ὁ Φίλιππος μάλιστα, καταλαβαίνοντας πὼς ἴσως νὰ τὸν κατηγορήσουν ἀργότερα γιὰ τὸν πρόωρο θάνατο τοῦ διαδόχου, διέδωσε μὲ τρόπο στὸ λαὸ πὼς ὁ Δὸν Κάρλος ζήτησε ν' αὐτοκτονήσῃ !

Αὐτὸ ὅμως ἦταν καθ' ὁλοκληρίαν ἀδύνατο. Γιατὶ ὁ Δὸν Κάρλος καὶ ἂν ἤθελε πάλιν δὲν μποροῦσε ν' αὐτοκτονήσῃ. Κανεὶς ἀπ' τοὺς ὑπηρέτες του δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ μπῇ στὸ κελλί του, σ' ἕνα μικρὸ καὶ ψηλὸ δωμάτιο, τοῦ ὁποίου τὸ μοναδικὸ σιδερόφραχτο παράθυρο βρισκότανε σχεδὸν κοντὰ στὸ ταβάνι. Ἀκόμα καὶ τὸ τζάκι ἤτανε σκεπασμένο μὲ σιδερένιο κιγκλίδωμα, γιὰ νὰ μὴν πέσῃ ὁ Δὸν Κάρλος στὴ φωτιά, ζητώντας νὰ βρῇ στὸ θάνατο σωτηρία ἀπὸ τὰ τρομερὰ βασανιστήρια ποὺ τοῦ ἐπέβαλε ὁ πατέρας του. Τὰ φαγιὰ τοῦ τὰ πήγαιναν ἕτοιμα, χωρὶς μαχαίρια καὶ πηρούνια. Ὅλοι οἱ εὐγενεῖς ποὺ ἦταν ἐντεταλμένοι ἀπ' τὸ βασιλέα νὰ τὸν φυλάγουν, ἔπρεπε νὰ βγάζουν τὰ σπαθιά τους ὅταν θἄμπαιναν μὲς στὸ κελλί του...

Ὁ Δὸν Κάρλος, λοιπόν, δὲν ἔβρισκε κανένα μέσο ν' αὐτοκτονήσῃ. Σκέφθηκε τότε νὰ πεθάνῃ ἀπὸ ἀσιτία καὶ πράγματι, ἐπὶ 52 ὧρες δὲν ἔβαλε οὔτε μπουκιὰ στὸ στόμα του. Μὰ ἡ λαιμαργία του—τὸ μεγαλύτερο πάθος του—ὑπερίσχυσε, καὶ ὁ Δὸν Κάρλος ἔφαγε διὰ μιᾶς φαγη τὸ τριῶν ἡμερῶν !... Ὡστόσο, δὲν εἶχε ἐγκαταλείψει τὴν ἀπόφασή του ν' αὐτοκτονήσῃ. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἐπίστευαν πὼς τὸ διαμάντι εἶνε θανατηφόρο δηλητήριο. Μιὰ μέρα, λοιπὸν, κατάπιε τὸ δαχτυλίδι του, ποὺ ἤτανε στολισμένο μ' ἕνα τεράστιο διαμάντι. Ἐννοεῖται τώρα πὼς ὕστερ' ἀπὸ λίγες ὧρες τὸ διαμάντι ξανάβλεπε τὸ φῶς τῆς μέρας δι' ἄλλης ὁδοῦ, χωρὶς ὁ Δὸν Κάρλος νὰ πάθῃ τὸ παραμικρό, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ ἐλαφρὴ στομαχικὴ διατάραξη.

Βλέποντας τότε πὼς ἔχασε καὶ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα καὶ θέλοντας μὲ κάθε μέσο νὰ γλυτώσῃ ἀπ' τὴν Κόλασῃ, στὴν ὁποία τὸν εἶχε ρίξει ὁ πατέρας του, ἄρχισε νὰ βάζῃ πάγο στὸ κρεββάτι του καὶ νὰ στέκεται ὅλη τὴ νύχτα μὲ γυμνὰ πόδια πάνω στὰ μάρμαρα τῆς φυλακῆς του, γιὰ νὰ κρυολογήσῃ καὶ νὰ πεθάνῃ !...

Ἔτσι σιγὰ-σιγά, ὁ διάδοχος τοῦ Ἱσπανικοῦ θρόνου, ἄρχισε νὰ μαραίνεται ἀπ' τὸν καημό του, νὰ μαραζώνει, νὰ λυώνῃ στὰ πόδια του. Ἕξῃ μῆνες ὕστερ' ἀπὸ τὴ φυλάκισή του—ἀφοῦ πιὰ εἶχε γίνει σωστὸς σκελετὸς—πέθαινε σὲ ἡλικία 23 ἐτῶν καὶ 16 ἡμερῶν.

Ὁ Δὸν Κάρλος εἶχε κάνει, βέβαια, κατὰ τὸ διάστημα τῆς σύντομης ζωῆς του—ὅπως εἴδαμε καὶ στὸ περασμένο μας ἄρθρο—πολλὰ παραπτώματα.

Μὰ δὲν ἔφταιγε καθόλου γι' αὐτά. Δὲν ἦταν τρελλός, ὅπως εἶχε διαδόσει ὁ πατέρας του. Ἦταν, ἁπλούστατα, ψυχοπαθής, ἔπασχε ἀπὸ κληρονομικὴ νευροπάθεια. Καὶ οὔτε εἶχε ἐρωτικες σχέσεις μὲ τὴ μητρυιά του, τὴ βασίλισσα Ἐλισάβετ, γιατὶ ὅπως ἔχει ἱστορικῶς ἀποδειχθεῖ, ἦταν ἀκατάλληλος γι' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὶς δουλειές.

Ὁ Φίλιππος δὲν ἔδειξε καμμιὰ ξεχωριστὴ λύπη γιὰ τὸν πρόωρο θάνατο τοῦ παιδιοῦ του. Ἀπεναντίας μάλιστα παρευρέθη στὴν κηδεία ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος. Ἀργότερα ὅμως, φαίνεται πὼς ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται τύψεις συνειδήσεως γιὰ τὸ σκληρὸ καὶ ἀπάνθρωπο θάνατο ποὺ ἐπέβαλε στὸ ἴδιο του τὸ παιδί. Κλείστηκε σ' ἀνάκτορα τοῦ Ἐσκωριάλ καὶ πέθανε ἀπὸ βαθειὰ μελαγχολία, πέρνοντας μαζύ του στὸν τάφο τὸ μυστικό τοῦ θανάτου τοῦ Δὸν Κάρλου.

Ὁ πέπλος ὅμως τοῦ μυστηρίου, ἐξακολουθοῦσε νὰ καλύπτῃ τὸ Δὸν Κάρλο καὶ πολλὰ χρόνια μετὰ τὸ θάνατό του. Ὅταν, ὕστερ' ἀπὸ διακόσια περίπου χρόνια ἄνοιξαν τὸν τάφο του, βρήκανε τὸ κεφάλι του ἀνάμεσα στὰ σκέλια του, ὅπως δηλαδὴ γίνεται μὲ τοὺς κατατρομουμένους. Τὶ νὰ συνέβῃ ἄραγε ;Μήπως ὁ Δὸν Κάρλος ἀπεκεφαλίσθη ; Καὶ μποροῦμε, τὴ νέα αὐτὴ κατηγορία νὰ τὴ ρίξουμε στὸν πατέρα του, ποὺ κατηγορεῖται ἤδη ὅτι ἐδηλητηρίασε τὸ γυιό του ;

Τὸ μυστήριο αὐτὸ δὲν διελευκάνθη μέχρι σήμερα—καὶ ζήτημα εἶνε ἂν θὰ μάθουμε ποτὲ πῶς πέθανε ὁ Δὸν Κάρλος, ὁ Ἰνφάντης τῆς Ἱσπανίας...

Φίλιππος ὁ Β'

ΔΙΣΤΙΧΑ

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΜΟΥ

Γυναῖκες ἀγγελόμορφαις, ἀστέρια καὶ λουλούδια
γιὰ σᾶς μονάχα βγαίνουνε ὅλα μου τὰ τραγούδια.
Ὅταν ἡ λύπη ἔρχεται καὶ στὴ καρδιὰ καθίζη,
σ' ταῖς περασμέναις μας χαραῖς ὁ νοῦς μας φτερουγίζει.
Ὅπως διαλύεται ἡ καταχνιὰ σ' τοῦ ἥλιου τὴν ἀχτίδα,
ἔτσι κ' ἡ λύπη σβύνεται ὅταν προβάλλ' ἡ ἐλπίδα.

Εἶν' ἡ καρδιά μου ἔμορφη καὶ ὅταν σ' ἀγαπήσῃ,
ἀπ' τὴ δική της εὐμορφιὰ σὲ σένα θὰ χαρίσῃ.

Σᾶν βλέπῃς τἄστρα νὰ κυλοῦν, ἀγάπη μου, στοχάσου
πὼς θὲ νὰ πέσουνε στὴ γῆ νὰ κλέψουν τὴ ματιά σου.

Ὁ ἔρωτας παντρεύτηκε στὰ στήθη μου τὴ Ζήλεια
κ' ἐγέννησαν χίλια παιδιά, τὰ βάσανα τὰ χίλια !

Μὴ μὲ λυπᾶσαι κι' ἂν πονῶ κι' ἂν βαρειαναστενάζω
μιὰ τέτοια λύπη μὲ χαραὶς χιλιάδες δὲν ἀλλάζω.

Ὅσα φιλιὰ σοῦ χάρισα στὰ χείλη καὶ στὰ χέρια
ἀνέβηκαν στὸν οὐρανὸ κ' ἐγίνηκαν ἀστέρια.

Ὅσ' εἶν' ἡ ἄμμο τοῦ γιαλοῦ καὶ τῶν μαλλιῶν σου ἡ τρίχες
τόσαις φοραὶς ἀγάπη μου στὴν ἀγκαλιά σου μ' εἶχες.

Τῆς ροδοδάφνης ὁ ἀνθὸς πάντα πικρίζει λίγο
Ἔτσ' εἶνε καὶ τὰ χείλη σου ὅταν μοῦ λὲν νὰ φύγω.

Ἔχω φωτιὰ μέσ' τὴν καρδιὰ κι' ἀνάβει ὁλοένα
Ἐσύ 'σαι μέσα στὴν καρδιὰ κ'εἶσαι ψυχρὴ σὲ μένα.

Πάντα σὲ κάθε ἀπελπισιὰ κρυφὴ ἐλπίδα μένει,
σᾶν βελουδένια κυκλαμιὰ στὸ βράχο ριζωμένη.

Ἰωάννης Πολέμης